

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/298/2021
Identifikačné číslo spisu:	1516203235
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1516203235.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne N. I., bývajúcej v D. D., A.Ž. X, zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Vojtechom Keselým, CSc., so sídlom v Bratislave, Košická 56, proti žalovaným 1/ Stavebné bytové družstvo Bratislava I, so sídlom v Bratislave, Palackého 24, IČO: 00 169 226, 2/ S. T., bývajúcemu v D., K. XX, zastúpenému advokátom JUDr. Jozefom Polákom, so sídlom v Dolnom Kubíne, Aleja Slobody 1890/50, o nahradenie prejavu vôle a iné, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 7C/76/2016, o dovolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. novembra 2020 sp. zn. 3Co/287/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobkyni p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 24. apríla 2018 č. k. 7C/76/2016-177 určil, že žalobkyňa je členkou Stavebného bytového družstva Bratislava I, IČO: 00 169 226, so sídlom v Bratislave, Palackého 24, a výlučným vlastníkom členského podielu v Stavebnom bytovom družstve Bratislava I s právom nájmu bytu č. 4 na III. poschodí bytového domu na K. B. Č.. XX v D., súpisné č. XXXX, vedenom katastrálnym odborom Okresného úradu Bratislava na liste vlastníctva katastra nehnuteľností č. XXXX pre okres D. C., obec D. - m. č. N., katastrálneho územia N.O. (výrok I.), žalovanému 2/ uložil povinnosť vypratať byt č. 4 na III. poschodí bytového domu na K. B. Č.. XX v D., súpisné č. XXXX do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.), vo zvyšku žalobu zamietol (výrok III.) a žalobkyni priznal náhradu trov konania v rozsahu 33 % (výrok IV.). Svoje odôvodnenie podložil právne podľa ustanovení § 137 písm. c/, § 215 ods. 1 a ods. 2, § 228 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 706 ods. 3, § 100 ods. 1, § 101, § 686 ods. 1, § 685 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), čl. 6 ods. 1 a čl. 16 ods. 2 Stanov SBD Bratislava I a dospel k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná. K určovacej žalobe v prvom rade skúmal, či má žalobkyňa naliehavý právny záujem na určení, že je členkou SBD Bratislava I, a že má právo nájmu k predmetnému bytu ako vlastníčka členského podielu v družstve. Vychádzal z toho, že základnou podmienkou dôvodnosti a

predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je existencia naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná žalovanými 1/ a 2/ popieranou existenciou (neexistenciou) práva či právneho pomeru žalobkyne, teda stavom, že právny vzťah alebo právo je medzi účastníkmi konania sporné, a právo či právny vzťah je ohrozený, resp. právne postavenie žalobkyne je neisté, ktorý nemožno odstrániť inak len určovacím výrokom súdu. V danom prípade žalovaní 1/ a 2/ tvrdili, že naliehavý právny záujem žalobkyne nie je daný, lebo smrťou poručiteľa na ňu prešlo právo nájmu a zdedila členský podiel predmetného bytu zo zákona podľa ustanovenia § 706 ods. 3 Občianskeho zákonníka a preto nie je potrebné, aby súd určoval, že žalobkyňa je nájomcom predmetného bytu, resp. vlastníčkou členského podielu, lebo to vyplýva z rozhodnutia o dedičstve po neb. Petrovi Výskočovi. Na druhej strane však tieto práva žalobkyne popierali, vzniesli námietku premlčania jej nároku a namietali tiež aktívnu legitimáciu žalobkyne. Z uvedeného bolo zrejmé, že postavenie žalobkyne je v tomto prípade neisté, keďže žalovaní 1/ a 2/ popierajú existenciu jej právneho vzťahu k predmetnému bytu a preto len určovací výrok súdu môže odstrániť stav neistoty právneho postavenia žalobkyne. Tým je daný naliehavý právny záujem žalobkyne na určení, že je nájomcom predmetného bytu a členkou SBD Bratislava I. Súd na základe uznesenia Okresného súdu Bratislava V z 15. novembra 1995 č. k. D 387/94-23, v spojení s opravným uznesením zo 4. augusta 2017 č. k. D 387/94-53, ktoré nadobudlo právoplatnosť 24. augusta 2017 a ktorým bolo potvrdené nadobudnutie celého dedičstva po neb. N. C., a to členský podiel družstevného bytu č. XX na K. B. Č.. XX v D. v zostatkovej hodnote 20.179,- Sk žalobkyni, s poukazom na ustanovenie § 706 ods. 3 Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že na žalobkyňu smrťou poručiteľa N. C. prešlo jeho členstvo v družstve a právo nájmu predmetného bytu. Námietku premlčania nepovažoval za dôvodnú, pretože s predmetným bytom bolo neoprávnene manipulované, bola uzavretá dohoda o prevode členských práv a povinností v SBD Bratislava I spojených s nájmom tohto bytu medzi prevodcami K. A. a K. A. a nadobúdateľom S. T. ako aj zmluva o prevode tohto bytu uzavretá medzi SBD Bratislava I ako predávajúcim a S. T. ako kupujúcim, ktoré bolo uzavreté v rozpore so zákonom. Žalobkyňa sa musela domáhať na súde určenia neplatnosti týchto zmlúv, na základe ktorých sa žalovaný 2/ stal vlastníkom predmetného bytu. Až na základe rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 12. marca 2013 č. k. 5Co/305/2011-280, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 23. mája 2013, ktorým súd určil, že predmetná dohoda a aj zmluva o prevode vlastníckeho práva k predmetnému bytu sú neplatné a obnovil sa predchádzajúci právny stav, sa mohla žalobkyňa domáhať svojho práva. Preto 3-ročná premlčacia doba podľa názoru súdu začala plynúť od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Pokiaľ bola žaloba podaná na súd 10. marca 2016, bola podaná pred uplynutím premlčacej doby. Zo spisu Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 16C/3/2007 súd zistil, že žalovaný 2/ užíva predmetný byt bez právneho dôvodu, nie je jeho vlastníkom ani na neho neprešlo právo nájmu. Nájomcom uvedeného bytu, ako je už vyššie uvedené, je od smrti svojho otca, žalobkyňa a preto je aktívne legitimovaná na podanie žaloby na jeho vypratanie. Z týchto dôvodov súd uložil žalovanému 2/ výrokom II. povinnosť predmetný byt vypratať, lebo nemá právny titul predmetný byt užívať a skutočnému nájomcovi ho bráni užívať. Návrh na nahradenie prejavu vôle žalovaného 1/ ako prenajímateľa s uzavretím nájomnej zmluvy k predmetnému bytu súd prvej inštancie výrokom III. žalobu zamietol s poukazom na ustanovenia § 686 ods. 1 a § 685 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nakoľko návrh nájomnej zmluvy neobsahoval zákonom stanovené náležitosti. O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 2 CSP a čiastočne úspešnej žalobkyni (súd vyhovel žalobe vo výroku I. a II., vo výroku III. žalobu zamietol) priznal náhradu trov konania v rozsahu 33 %.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd alebo krajský súd“) rozsudkom z 26. novembra 2020 sp. zn. 3Co/287/2018 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II., ktorým bola žalovanému 2/ uložená povinnosť vypratať byt č. 4 na III. poschodí bytového domu na K. B. Č.. XX v D., súpisné č. XXXX a v súvisiacom výroku IV. o náhrade trov konania potvrdil, odvolanie žalovaného proti výroku I., ktorým bolo určené že žalobkyňa je členkou Stavebného bytového družstva Bratislava I, IČO: 00 169 226, so sídlom Palackého 24, Bratislava, a výlučným vlastníkom členského podielu v Stavebnom bytovom družstve Bratislava I s právom nájmu bytu č. 4 na III. poschodí bytového domu na K. B. Č.. XX v D., súpisné č. XXXX, vedenom katastrálnym odborom Okresného úradu Bratislava na liste vlastníctva katastra nehnuteľností č. XXXX pre okres D. C., obec D. - m. č. N., katastrálneho územia N., odmietol. Žalobkyni priznal proti žalovanému 2/ plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odvolaní proti výroku II. napadnutého rozsudku žalovaný 2/ namietal oprávnenie žalobkyne domáhať sa

vypratania bytu, pretože nie je vlastníčkou tohto bytu. Tvrdil, že oprávnenie podať takúto žalobu má len žalovaný 1/, ktorý mu predmetný byt umožnil užívať. Súd prvej inštancie k tejto námietke v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobkyňa považoval za aktívne legitimovanú na podanie takejto žaloby, pretože ako nájomníčke jej žalovaný 2/ bez právneho dôvodu bráni užívať predmetný byt. Záver súdu k tejto obrane žalovaného 2/ zodpovedá oprávneniu oprávneného držiteľa na ochranu stanovenú § 126 ods. 2 Občianskeho zákonníka, k čomu súd prvej inštancie pripojil odkaz na odôvodnenie rozsudku Krajského súdu Bratislava z 12. marca 2013 č. k. 5Co/305/2011-280. Podľa ustanovenia § 126 ods. 2 Občianskeho zákonníka obdobné právo na ochranu má aj ten, kto je oprávnený mať vec u seba. K námietke žalovaného 2/, že žalobkyňa sa mala domáhať tohto, aby jej bolo umožnené byt užívať od žalovaného 1/ ako prenajímateľa, odvolací súd uviedol, že táto možnosť nemení nič na oprávnení nájomcu domáhať sa vypratania vecí od jej neoprávneného užívateľa. Z obsahu žaloby je zrejmé, že žalobkyňa proti žalovanému 2/ podala žalobu s odôvodnením, že užíva byt, ku ktorému má ona právo nájmu a preto žiada, aby súd nariadil jemu, aby predmetný byt vypratal a odovzdal jej ho, a ak aj v návrhu petitu žaloby uviedla, že žiada aby žalovaný 2/ vypratal byt a odovzdal ho žalovanému 1/ a súd rozhodol podľa zisteného skutkového stavu tak, že vo zvyšnej časti žalobu zamietol, nešlo o rozhodnutie o inom žalobnom návrhu, nakoľko vo vzťahu k uloženiu povinnosti odovzdať byt žalovanému 1/ neobsahovala žaloba žiadne dôvody, a tieto by ani nezodpovedali účelu žaloby, ktorou sa žalobkyňa v podstate domáha niečoho pre seba. Nešlo o vadu týkajúcu sa procesných podmienok konania a tak sa odvolací súd dôvodmi uvedenými vo vyjadrení žalovaného 2/ k vyjadreniu žalobkyne k jeho odvolaniu, ktoré boli novými odvolacími dôvodmi, nezaoberal. Pretože žalovaný 2/ v odvolaní proti výroku II. napadnutého rozsudku neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ktorými by preukázal nesprávnosť rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd napadnutý rozsudok v celej zvyšnej napadnutej časti (aj v súvisiacom výroku IV.) ako vecne správny podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP potvrdil. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s jeho § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 tak, že žalobkyňu, ktorá mala vo veci úspech (odmietnutie odvolania považoval odvolací súd za procesný neúspech žalovaného 2/), priznal proti žalovanému 2/ plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 2/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 420 písm. f/ CSP majúci za to, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práv na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie nepovažoval námietku premĺčania vznesenú v konaní zo strany žalovaného 2/ za dôvodnú, pretože nemá oporu v právnom poriadku. Nesprávne stanovil začiatok plynutia premĺčacej doby vo vzťahu k možnosti žalobkyne podať žalobu až na moment právoplatnosti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Co/305/2011-280, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 23. mája 2013, hoci tento moment nemal na možnosť žalobkyne domáhať sa požadovaného určenia žalobu na súdu žiaden vplyv. O nesprávnosti právneho posúdenia otázky premĺčania možnosti žalobkyne domáhať sa požadovaného určenia zo strany súdu prvej inštancie vôbec nevysporiadal a v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku k tejto problematike nezaulal žiaden názor, čo spôsobuje vadu v zmysle § 420 ods. 1 písm. f/ CSP spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení. Neboli splnené procesné podmienky v zmysle ustanovenia § 386 písm. b/ CSP, čím porušil právo žalovaného 2/ na účinný prostriedok nápravy a právo žalovaného na spravodlivý súdny proces. Výrok II. napadnutého rozsudku je zmätočný nakoľko z neho nie je zrejmé odvolanie ktorého zo žalovaných v súdenom prípade odvolací súd odmieta. Namietal rozpor výrokovej časti napadnutého rozsudku s odôvodnením, čo spôsobuje aj materiálnu nevykonateľnosť napadnutého rozsudku. Prípustnosť dovolania odôvodnil aj ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP tým, že súd z dôvodu nesprávneho vyriešenia otázky existencie aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne nesprávne vyriešil aj otázku existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovaných určeníach, čím rozhodol v rozpore s ustálenou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu. Poukázal na rozhodnutie zo 6. decembra 2012. sp. zn. 5Cdo/31/2011 podľa ktorého procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha, Poukázal aj na rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/192/2004 a právnu vetu podľa ktorej na to, aby sa niekto stal účastníkom konania, netreba, aby bol účastníkom hmotno-právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom) alebo aby bola

proti nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným), Ďalej na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/205/2009 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod. č. 40/1996.

Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalovaný 2/ založil na tom, že obdobné právo na ochranu toho, kto je oprávnený mať vec u seba podľa § 126 ods. 2 Občianskeho zákonníka je majetkovým právom, nespadá pod výnimky stanovené zákonom, a preto sa podľa Občianskeho zákonníka premľčuje podľa ust. § 101 vo všeobecnej 3-ročnej premľčacej lehote, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Otázku premľčateľnosti práva nájmu, ktorej nesprávne posúdenie vytýkal žalovaný 2/ vo svojom odvolaní bola odvolacím súdom nesprávne posúdená. Závery odvolacieho súdu sú v rozpore s právnou vetou z rozsudku dovolacieho súdu sp. zn. 1Obo/19/2008 z 29. apríla 2009, podľa ktorej § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo premľčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone stanovenej (§ 101 až § 110). Podľa odseku 2 veta prvá tohto ustanovenia, premľčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva, žaloba nesmerovala na ochranu vlastníckych práv, ale o potvrdenie členstva v družstve a taktiež sa domáhala práva na uzavretie nájomnej zmluvy. Toto právo bolo možné uplatniť už nasledujúci deň po smrti poručiteľa ako člena v družstve, to znamená, že žalobkyňa ako dedička, na ktorú prešlo dňom smrti poručiteľa členstvo v družstve, sa mohla na súde domáhať nárokov ako univerzálny sukcesor, avšak nie ako vlastník bytu. Žalobkyňa v trojročnej lehote si neuplatnila právo na uzavretie nájomnej zmluvy, tak došlo k premľčaniu jej práva na uzavretie nájomnej zmluvy. Toto právo jej vyplývalo z jej dedeného členstva v družstve. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, priznal žalovanému 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni v rozsahu 100 % a odložil vykonateľnosť rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu až do právoplatného skončenia konania o podanom dovolaní žalovaného 2/ z 12. mája 2021.

4. Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu žalovaného 2/ vyjadrila a navrhla, aby dovolací súd zamietol dovolanie podľa § 448 CSP ako nedôvodné.

5. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

6. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť. Na stručné odôvodnenie v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (viď napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017 či 8Cdo/99/2017).

13. Žalovaný 2/vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietal:

A. nesprávne posúdenie námietky premĺčania vznesenú v konaní zo strany žalovaného 2/. Je názoru, že súdy oboch inštancií nesprávne stanovili začiatok plynutia premĺčacej doby vo vzťahu k možnosti žalobkyne podať žalobu až na moment právoplatnosti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Co/305/2011-280, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 23. mája 2013, hoci tento moment nemal na možnosť žalobkyne domáhať sa požadovaného určenia žalobou na súde žiaden vplyv.

- Dovolací súd na tomto mieste podotýka, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

B. nedostatočné odôvodnenie k otázke premĺčania práva žalobkyne podať určovaciu žalobu na súd. Argumentáciu obsiahnutú v odôvodnení napadnutého rozsudku považuje za rozpornú a ako celok nepresvedčivú.

- Dovolací súd poukazuje, že vo vzťahu k tejto uplatnenej námietke obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Odvolací súd odôvodnil zákonným spôsobom prečo odvolanie žalovaného 2/ v časti výroku I. rozsudku súdu prvej inštancie odmietol a prečo výrok I. rozhodnutia súdu prvej inštancie sa jeho právneho postavenia netýka, t.j. týmto výrokom žalovaný 2/ nebol po procesnej stránke nijako negatívne dotknutý na svojich právach a nebol ani stranou sporu v tejto časti, preto na podanie odvolania nebol subjektívne oprávnený (§ 386 CSP). Odvolací súd preto podľa ust. § 386 písm. b/ CSP odvolanie žalovaného 2/ odmietol a z tohto dôvodu sa ďalej otázkou premĺčania práva žalobkyne podať určovaciu žalobu na súd nezaoberal.

C. odmietnutie jeho odvolania proti prvému výroku rozsudku odvolacieho súdu, keď na takýto postup neboli splnené procesné podmienky v zmysle ust. § 386 písm. b/ CSP.

- Dovolací súd k tejto dovolacej námietke uvádza, že právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v

ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

Osobou oprávnenou podať odvolanie je v prvom rade tá strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Ak odvolanie podala sporová strana, je povinnosťou odvolacieho súdu skúmať, či napadnutým rozhodnutím bolo rozhodnuté v jej neprospech. Podmienkou subjektívnej prípustnosti odvolania je existencia ujmy spôsobenej napadnutým rozhodnutím. Túto ujmu je potrebné posudzovať výlučne z hľadiska procesného, pričom sa musí vychádzať z výroku rozhodnutia napadnutého odvolaním. Pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že takáto ujma sporovej strane nevznikla, odvolanie odmietne. Odvolací súd uviedol, že žalovaný 2/ v konaní pred súdom prvej inštancie neuviedol právny dôvod, na základe ktorého užíva predmetný byt a preto sa jeho právneho postavenia netýka, týmto rozhodnutím súdu prvej inštancie (výrok I.) nebol po procesnej stránke nijako negatívne dotknutý na svojich právach a nebol ani stranou sporu v tejto časti. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na ust. § 76 CSP, v zmysle ktorého samostatné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Súd rozhoduje o každom nároku a povinnosti samostatne. V zmysle § 77 ods. 1 CSP nerozlučné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalobca alebo žalovaný; procesný úkon jedného z nich platí i pre ostatných. Podstatným pre posúdenie tejto veci je to, či sťažovateľ môže v dotknutom konaní konať sám za seba podľa § 76 CSP, t. j. má samostatné procesné spoločenstvo, alebo ide o tzv. nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP, a teda či bol odvolací súd oprávnený odmietnuť odvolacie konanie žalovanému 2/ proti I. výroku napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

Podľa § 355 ods. 1 CSP proti rozsudku súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon nevylučuje. Úspešnou stranou sporu v odvolacom konaní bola žalobkyňa vo výroku I a II. Podľa § 359 CSP odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Prípustnosť odvolania má vo všeobecnosti nielen stránku objektívnu, ale aj stránku subjektívnu. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho odvolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku - či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je odvolanie prípustné. Na rozdiel od toho sa subjektívna stránka prípustnosti odvolania viaže na osobu konkrétneho odvolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva odvolanie - či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať odvolanie (hoci aj proti rozhodnutiu objektívne napadnuteľnému týmto opravným prostriedkom); takým dôvodom je skutočnosť, že rozhodnutím súdu prvého stupňa bol odvolateľ po procesnej stránke negatívne dotknutý a bola mu spôsobená ujma dopadajúca na jeho pomery. Záver o tom, že podané odvolanie je prípustné, predpokladá zaujatie záveru o jeho prípustnosti tak po stránke objektívnej, ako aj po stránke subjektívnej. Posúdenie subjektívnej prípustnosti odvolania, ale vo všeobecnosti predchádza posúdeniu objektívnej prípustnosti odvolania (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 12. novembra 2012, sp. zn. 3Cdo/240/2012). V danej veci súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom určil, že žalobkyňa je členkou Stavebného bytového družstva Bratislava I, IČO: 00 169 226, so sídlom v Bratislave, Palackého 24, a výlučným vlastníkom členského podielu v Stavebnom bytovom družstve Bratislava I s právom nájmu bytu č. 4 na III. poschodí bytového domu na K. B. Č.. XX v D., súpisné č. XXXX, vedenom katastrálnym odborom Okresného úradu Bratislava na liste vlastníctva katastra nehnuteľností č. XXXX pre okres D. C., obec D. - m. č. N., katastrálneho územia Petržalka. Z uvedeného plynie záver, že napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie I. výrokom tento riešil otázku prechodu nájmu bytu po smrti otca v súvislosti s dedením členského podielu, ktoré žalovaný 1/ popieral a žalobkyňa nemala inú možnosť ako sa na súde žalobou domáhať určenia, že k takému prechodu práv došlo a ona je členkou Stavebného bytového družstva Bratislava I. a vlastníčkou členského podielu v tomto družstve s právom nájmu predmetného bytu. Odvolaním žalovaného 2/ v zmysle ustanovenia § 397 písm. b/CSP nemôže byť dotknutý výrok I. rozhodnutia súdu prvej inštancie. Na základe uvedeného, odvolanie proti výroku I. napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie v zmysle ustanovenia § 359 CSP mohol podať žalovaný 1/ (Stavebné bytové družstvo Bratislava I), pretože rozhodnutie bolo vydané v jeho neprospech. Dovolací súd zdôrazňuje, že žalobkyňa sa svojho práva mohla domáhať samostatnou žalobou, v ktorej by žalovaný 2/ nebol ani stranou sporu. Preto bol správny záver odvolacieho súdu, že v tejto časti žaloby (výrok I.) nebol žalovaný 2/ subjektívne oprávnený podľa ust. § 359 CSP a správne jeho odvolanie proti tomuto výroku podľa § 386 písm. b/

CSP odvolací súd odmietol.

D. že výrok II. napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je zmätočný, nakoľko z neho nie je zjavné odvolanie ktorého zo žalovaných odvolací súd odmieta.

- Dovolací súd uvádza, že ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, kde miera porušenia procesných práv niektorej zo strán sporu nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva (6Cdo/69/2017). Ale toto vytýkané pochybenie nenapĺňa takú vadu konania, ktorá by spôsobila nezákonnosť napadnutého výroku a vytýkaná vada nie je takej intenzity, ktorá by spôsobila porušenie práva dovolateľa na spravodlivý proces.

14. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že žalovaný 2/ neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jeho patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), pristúpil k posúdeniu dovolania žalovaného 2/ aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

15. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré nie sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie odvolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie.

16. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

17. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zafinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

18. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP voči výroku I. aj výroku II. dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie pri riešení otázky a to: „súd prvej inštancie ako aj odvolací súd vyvodili aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne vo vzťahu k žalobe o vypratanie k II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie, pretože považovali žalobkyňu za osobu ktorej prislúchajú práva podľa § 126 ods. 2 Obč. zák. a to napriek tomu, že jej žaloba o nahradenie prejavu vôle uzatvoriť

nájomnú zmluvu bola zamietnutá a v čase rozhodovania neexistovala žiadna nájomná zmluva so žalobkyňou ani iný vzťah ktorý by ju oprávňoval uplatňovať práva v zmysle ust. § 126 ods. 2 Obč. zák. voči žalovanému 2/ t.j. nebola ani oprávneným držiteľom dokonca ani detentorom“, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

19. Právnu otázku od ktorej riešenia sa mal odvolací súd odkloniť žalovanému 2/ vyplýva z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/192/2004 podľa ktorého na to, aby sa niekto stal účastníkom konania, netreba, aby bol účastníkom hmotno-právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom) alebo aby bola proti nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným). Či však bude žalobca v spore úspešný, závisí od toho, či je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého vyvodzuje žalobou uplatnený nárok. Pre označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, kedy je jeden účastník subjektom práva a účastník na opačnej procesnej strane subjektom povinnosti, ktoré sú predmetom konania, sa v občianskom procesnom práve užíva pojem vecná legitimácia. Z hľadiska posúdenia vecnej legitimácie nie je rozhodujúce, či a na základe čoho sa určitá fyzická alebo právnická osoba len subjektívne cíti byť účastníkom určitého hmotno-právneho vzťahu, ale vždy iba to, či účastníkom objektívne je alebo nie je. Nedostatok aktívnej vecnej legitimácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom toho hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide; o nedostatok pasívnej vecnej legitimácie ide naopak vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právnej povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom hmotno-právnej povinnosti, o ktorú v konaní ide.

20. Podľa žalovaného 2/ uvedené je aj v rozpore s ustálenou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu in concreto s právnou vetou rozsudku najvyššieho súdu z 29.6.2010, sp. zn. 2Cdo/205/2009 podľa ktorej aktívnou vecnou legitimáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúmavanie vecnej legitimácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdennej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitimáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta.

21. Žalovaný 2/ danosť dovolacieho dôvodu vidí v tom, že súd z dôvodu nesprávneho vyriešenia otázky existencie aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne nesprávne vyriešil otázku existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovaných určeníach, čím rozhodol v rozpore s ustálenou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996 podľa ktorého právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba.

22. Poukázal na Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 6. decembra 2012, sp. zn. 5Cdo/31/2011 podľa ktorého procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie). Je názoru, že vysvetlenie súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu o

danosti naliehavého právneho záujmu na určenie, že je nájomcom a členkou družstva neobstojí, pretože pokiaľ sa žalobou domáhala žalobkyňa o.i. aj nahradenia prejavu vôle uzatvoriť nájomnú zmluvu, súd mohol túto otázku riešiť ako prejudiciálnu. Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov.

23. Dovolací súd uvádza, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

24. Tvrdenie žalovaného 2/ o tom, že odvolací súd nerešpektoval rozhodnutia dovolacieho súdu uvedené v dovolaní a odklonil sa od nich neobstojí (pominúc na tomto mieste skutkové rozdiely porovnávaných vecí) predovšetkým vzhľadom k tomu, že podľa obsahu dovolania žalovaný 2/ považoval za nesprávny právny záver dovolacieho súdu týkajúci sa posúdenia a vyhodnotenia aktívnej vecnej legitímácie a naliehavého právneho záujmu žalobkyne pri výroku II. V tejto súvislosti sa však dovolaciemu súdu žiada uviesť, že odvolací ako aj prvoinštančný súd sa zaoberali otázkou aktívnej vecnej legitímácie a naliehavým právnym záujmom žalobkyne na podanie žaloby (výrok II.) a dospeli k záveru, že tieto sú dané, čo v napadnutom rozhodnutí aj riadne odôvodnili. Bolo v záujme spravodlivého usporiadania vzťahov pri riešení procesnej prípustnosti žaloby, túto vyhodnotiť ako dôvodnú. I keď žalovaný 2/ svoje dovolanie odôvodnil nesprávnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom v oboch výrokoch v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, právnu otázku zásadného významu (podľa neho odvolacím súdom riešenú nesprávne) na ktoré poukázal vo veci aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne a naliehavého právneho záujmu, majú univerzálnu platnosť a sú bez konkrétnej väzby na posudzovaný prípad. Z obsahu dovolania tak možno vyvodiť, že dovolateľ nesúhlasí s logickými úvahami a skutkovými závermi dovolacieho súdu a s vyhodnotením zistených skutkových okolností, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov odvolací súd viedli k prijatiu jeho rozhodnutia. Z uvedeného je tak zjavné, že dovolateľ v tomto prípade namieta nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom; žiadnou takouto nesprávnosťou však nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolateľ vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (bez ohľadu na písmeno). Ako bolo uvedené, len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím dovolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní nárokov vyplývajúcich zo žalobného návrhu, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 a § 432 ods. 2 CSP, navyše keď dovolací súd dospel k záveru, že žalovaným 2/ vymedzených právnych otázok nedošlo zo strany dovolacieho súdu k odklonu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

25. Najvyšší súd z vyššie uvedených dôvodov preto dovolanie podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP (pokiaľ šlo o tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), resp. aj podľa písmena f/ rovnakého ustanovenia (tu pokiaľ šlo o spochybňovanie hodnotenia dôkazov odvolacím súdom, spadajúce pod pojem odôvodnenia dovolania neprípustným dovolacím dôvodom) odmietol.

26. Dovolateľ v dovolaní uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP t. j. nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená.

27. Súčasná judikatúra najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP neznačí právnu otázku, ktorá ešte rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu.

28. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016, dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti, doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú vôbec súvis s rozhodovaným sporom.

29. Právnu otázkou, ktorá je rozhodujúca pre splnenie zákonnej podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP sa rozumie otázka hmotnoprávna - ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine - ako aj otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. Zároveň právnu otázku (od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) je potrebné koncipovať jednak spôsobom uvedeným v ustanovení § 432 ods. 2 CSP, no zároveň aj dostatočne všeobecným spôsobom tak, aby vôbec bolo možné konštatovať, že vo vzťahu ku konkrétnej otázke skutočne existuje alebo neexistuje ustálená/rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Tento záver vyplýva aj z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. apríla 2020, sp. zn. III. ÚS 123/2020, podľa ktorého už zo samotného znenia § 421 CSP je možné vyvodiť, že vzhľadom na skutočnosť, že od vymedzenia právnej otázky sa odvíja dovolací prieskum, a to v rozsahu, či sa od nej odvolací súd v rámci jej vyriešenia odklonil, riešil ju rozdielne alebo ju ešte neriešil, je pri jej formulácii nevyhnutný predpoklad jej „zovšeobecnenia“.

30. Dovolací súd konštatuje, že žalovaný 2/ v podanom dovolaní, dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vzhliadol nesprávnym právnym posúdením k výroku II. rozsudku odvolacieho súdu, ktoré spočíva v tom, že obdobné právo na ochranu toho, kto je oprávnený mať vec u seba podľa § 126 ods. 2 Občianskeho zákonníka je majetkovým právom, nespadá pod výnimky stanovené zákonom, a preto sa podľa Občianskeho zákonníka premlčuje podľa ust. § 101 vo všeobecnej 3 ročnej premlčacej lehote, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

31. Najvyšší súd uvádza, že podľa § 228 ods. 1 CSP výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre strany a pre tých, ktorí sa stali právnymi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku, ak nie je ustanovené inak.

32. Citované ustanovenie upravuje tzv. materiálnu stránku právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorá spočíva v záväznosti tohto rozhodnutia pre určitý okruh subjektov. Ide o subjektívnu hranicu záväznosti súdneho rozhodnutia. V tomto zmysle je výrok právoplatného rozsudku záväzný predovšetkým pre sporové strany. Civilný sporový poriadok dôsledne sleduje líniu záväznosti rozhodnutia vydaného v sporovom konaní inter partes, a prakticky jedinou relevantnú výnimku predstavuje rozhodnutie o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach, kde je výrok rozhodnutia záväzný erga omnes (porovnaj § 306 a komentár k nemu).

33. So subjektívnou záväznosťou rozsudku úzko súvisí otázka tzv. prejudiciálneho účinku súdneho rozhodnutia vyjadrená v § 193 a § 194 CSP, v zmysle ktorej musí súd v novom konaní rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (totožnosť účastníkov nie je

dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov sa účinky právoplatného rozsudku môžu vzťahovať len v tých prípadoch, keď tak stanoví zákon (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/133/2009).

34. Prejudicialita súdneho rozhodnutia znamená, že súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, preto nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 159 ods. 2 OSP (v súčasnosti § 228 CSP, pozn.). Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou, v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobilom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ústavy). Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov, ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2010).

35. Dovolací súd dáva do pozornosti, že prejudiciálny účinok výroku I. rozsudku Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 7C/76/2016 zo dňa 24. apríla 2018 ktorým určil, že žalobkyňa je členkou Stavebného bytového družstva Bratislava I, IČO: M. . so sídlom v Bratislave, N., a výlučným vlastníkom členského podielu v Stavebnom bytovom družstve Bratislava I s právom nájmu bytu č. X na III. poschodí bytového domu na K. B. Č.. XX v D., súpisné č. XXXX, vedenom katastrálnym odborom Okresného úradu Bratislava na liste vlastníctva katastra nehnuteľností č. XXXX pre okres D. C., obec D. - m. č. N., katastrálneho územia Petržalka, zakladá skutočnosť, že žalovaný 2/ sa stáva subjektom, ktorý nemá subjektívnu legitimáciu v zmysle ust. § 424 CSP na podanie dovolania. Na podanie dovolania je legitimovaný subjekt, ktorý bol stranou sporu, ktorý vyústil do napadnutého rozhodnutia. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na judikatúru najvyššieho súdu R 40/1993: Právo na podanie dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nemá ten účastník, ktorý týmto rozhodnutím nebol dotknutý na svojich právach. Alebo ZSP 5/1998, s.98: Účastník konania, ktorý rozhodnutím odvolacieho súdu nebol dotknutý na svojich právach, nie je osobou oprávnenou na podanie dovolania. Identické závery o nedostatku subjektívnej legitimácie žalovaného 2/ na podanie dovolania platia aj pokiaľ ide o uplatnený dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP voči výroku I.

36. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalovaného 2/ vyvodená § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a z obsahu dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je procesne daná, preto jeho dovolanie podľa § 447 písm. b/ CSP odmietol ako podané neoprávnenou osobou.

37. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). O výške náhrady trov konania žalobkyne, ktorá si uplatnila náhradu trov dovolacieho konania, rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

38. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.